میَں تَن درد اوَلّے

راجا رسالُو

(ادارۂ مصنفین پاکستان) **پاکستان رائٹرز گلڈ** نے اُچیچا مِل ورتن کیتا

پہلی وار : جون 2006

مُل : 125 رُپئے

پنجابی مرکز

7 اے، سٹریٹ 6، کوچا محمدی،

سلطانپورا، لاہور 54900

پنجاب سرکار دے انفارمیشن، کلچر تے

یوتھ افیئرز دے محکمے دے مالی مِل ورتن نال چھپی

حاجی حنیف اینڈ سنز پرنٹرز لاہور وچ چھاپی گئی

Maen tann dard avalle

A collection of poetry

by *Raja Rasalu*

Price Rs[redacted]$ 10.00

Punjabi Markaz

7/A, Street 6, Koocha Muhammadi,

Sultanpura, Lahore 54900, Punjab. (Pakistan)

Email: punjabimarkaz@yahoo.com

ISBN 969-8159-03-7

مَیں تن دَرد اَوّلے

راجا رسالو

شفقت تنویر مرزا

تے

محمد آصف خاں (مرحوم)

دے ناں

جِہناں کولوں مَیں

بہُت کُجھ سِکھیا

جانکاری

ناں: محمد صادق

قلمی ناں: راجا رسالوُ ' صادق علی عاجز ' ابن سلطان

والد : میاں سلطان محمد مرحوم

جمن بھوں : چک 590' احاطا خوشی رام' ڈاکخانا واربرٹن' ضلع ننکانا

جمن تاریخ : 11 جولائی 1928

تعلیم:

☆ ورنیکلر فائنل = ڈی بی مڈل سکول' منڈی واربرٹن

☆ میٹرک = گورنمنٹ ہائی سکول' شیخوپورا

☆ پنجابی فاضل (پرائیویٹ) = پنجاب یونیورسٹی 1954

☆ ایف اے = پنجاب یونیورسٹی 1959

سرکاری ملازمت

مڈھ 9.10.1947 بطور کلرک' پنجاب پولیس

ریٹائرمنٹ 24.5.1980 بطور اسسٹنٹ

چھپیاں کتاباں

☆ پنجاب دے لوک گیت = مئی 1959' جدید ناشرین' چوک اردو بازار' لاہور

☆ آواجائی = اگست 1980' پاکستان پنجابی ادبی بورڈ' لاہور

☆ لوریاں (مع منظوم اردو ترجما) = مارچ 1980' لوک ورثہ' اسلام آباد

☆ ڈاکٹر نذیر احمد فن تے شخصیت= جولائی 1980 پاکستان پنجابی ادبی بورڈ' لاہور

☆ پنجابی دی دُوجی کتاب (ستویں جماعت لئی) پنجاب ٹیکسٹ بک بورڈ' لاہور

☆ دو آر دیاں دو پار دیاں = جون 2005 پاکستان پنجابی ادبی بورڈ' لاہور

☆ میں تن درد او تے = پاکستان رائٹرز گلڈ تے پنجابی مرکز' لاہور

ویروا

11 ..... / احمد راہی
12 راجا رسالو دی ونجھلی / بشریٰ رحمٰن
16 راجا رسالو دی غزل / اعتزاز احسن
19 درد اوَلتے
21 نعت شریف
22 سلام بحضور حضرت امام حسینؓ
23 قائداعظم دی یاد وِچ
24 اج دا دِن
26 پاک وطن
27 سِکھ مچ کوئی یار مناون دا
29 درجا بہ درجا
30 جاگ تھیا کرسان
32 جاگ او بیلیا جاگ
33 نویں رُت
34 پتن
36 توں رانجھن دا وِیر
37 سفنا
39 اکلاپا

40 ٹوٹے دو

41 سچ تے کچ

42 میں

44 لوئے لوئے

46 کدے سوچیا جے

49 مٹی دی خوشبو

51 ناصر باغ

54 سچ سچ دسیں

غزلاں

59 خورے کس دی زلف نے اوہنوں ڈنگیا اے

60 رُس گئے نیں شوہ جنہاں توں اوہ سکھیاں کس کار دیاں

62 دل دا سبھ توں اُچا تخفا ڈھوا دِتا ڈھو

64 اُچے بُرج لہور دے ساڈا دین ایمان

65 ساقیا ایویں نہ کر بکھیڑے بھر کے دے گلاسی

67 شالا وسدے رہن ہمیشا پاڑے پاون والے لوک

68 رکھ سانبھ سانبھ اپنی توں زلف شریر نوں

69 ساڈے چار چفیر انھیرے نیں

71 وہندی ندی دا پانی

73 پیار دے روگی اِس دنیا وِچ پھردے نیں چپ چاپ

74 نویں سویر دا سورج چڑھیا لے کے نواں پیام

75 ہسدے وسدے رہن ہمیشا جہڑے پاڑے پاون لوک

76 گھر دا نقشا لگیا اے کوئی ہور جہیا

77 ڈکھ اوتے جرنے پیندے
79 سوچاں رکھ توں اپنے کول
81 اپنے آل دوالے ویکھ
83 سجناں دے ڈکھ ویکھ ویکھ کے اپنے ڈکھ وی بھلدا جاواں
84 وسدے گھر وچ اون پروہنے چنگا اے
85 ویلے دے فرعوناں نوں کہن دیو
86 دنیا اُتوں فن دے سوٗمے سُک گئے نیں
87 مُونہہ دے جندرے کھولو سجنو
88 اوہ آیا تے ہسیاں کلیاں
90 تھاں تھاں اُتوں پاٹیا چولا اے لیرو لیری
91 پیار دوارے
92 رکھنے پھُل کتاباں دے وِچ

گیت

97 سوچاں وِچ ڈُبیاں نیں سوچاں میرے ہانیا
98 گلاں رَج کے نہ کیتیاں سویر ہو گئی
99 کئی سال گزرے ایہہ دن رات بیتے
101 چینی پروہنیاں دے آون اُتے
103 ہالی دا گیت
104 بھارت وِچوں جنگی قیدی آون اُتے
106 ماہیا
107 پہلی دا بوٹا

109 بولیاں

110 ڈھولا

111 مزاحیا انگ

چانن چراغ

113 حضرت شاہ مادھو لعل حسین دے حضور

114 بابا نانک

115 میرا سلام وارث

116 میاں محمد بخش دی چونکی

117 حضرت خواجا غلام فرید دے حضور

118 سید فضل شاہ نواں کوٹی لئی

119 پیر فضل گجراتی

ooooo

راجا رسالُو ہوری اپنی ماں بولی پنجابی دے بڑے سچے تے سُچے سیوک نیں۔ کوئی چالھی پنتالی ورھیاں توں ایہو ای ڈِٹھا اے پئی پنجابی دے بھلے لئی کوئی وی کٹھ ہووے، کدھرے وی ہووے، راجا رسالُو ہوری ساریاں توں پہلاں اوتھے اپڑے ہوندے نیں۔ اِنج جاپدا اے پئی اوہناں دی ماں نے اوہناں نُوں پنجابی دی گُڑھتی دِتی سی۔

پنجابی نال اَت پیار ہون پاروں راجے ہوراں اپنیاں سوچاں تے اپنے آدرش نُوں شعراں دا رُوپ دین لئی اپنی ماں بولی ورتی اے۔ جیہڑی بولی دُدھ راہیں بندے دے انگ انگ وچ رَچی ہووے اوسے وچ اوہ کُھل کے تے بڑے سَچ نال اپنی گل کرسکدا اے۔

"میں تن درد اولے" راجا رسالُو ہوراں دی شاعری دا پہلا پراگا اے پر ایہدے پِچھے اوہناں دی ادھی صدی توں ودھ دی ریاض اے۔ ایہہ اِک سوجھوان شاعر دا کلام اے جنھے حیاتی دی کتاب دے ورقے نرے اُلٹ پلٹ کے نہیں ویکھے، ایہدی ہر سطر تے ہر لفظ نُوں گوہ نال پڑھیا اے۔ اوہدے اُتے وچار کیتا تے اج دیاں شعری لوڑاں نُوں روایت دی کسوٹی اُتے پرکھ کے شاعری کیتی اے۔ اپنی شاعری دے دِیوے لئی اوہناں بابا فرید، گُرو نانک، شاہ حسین، بُلھے شاہ، خواجہ فرید، میاں محمد وارث شاہ تے دوجے مہان شاعراں دی شاعری توں لو لئی اے۔ "میں تن درد اَوَلے" وچ راجا رسالُو ہوراں ایس سمے دیاں اوکڑاں، پیڑاں، دُکھاں اتے مصیبتاں دیاں ولاں نُوں ہلونے دین والیاں تصویراں کھچیاں نیں۔ اوہناں اپنیاں غزلاں، نظماں، گیتاں، کافیاں، قومی تے انقلابی نظماں راہیں شاعری دی ہر پرکھ نُوں اپنی نویکلی سوچ دی رنگتا وچ رنگ دِتا اے۔

احمد راہی

راجا رسالُو دی ونجھلی

راجا رسالُو صرف اِک ناں نہیں۔ ایہ لہنیاں صدیاں تے سدھراں نال جڑیا ہویا کدی نہ مُکن والا پینڈا اے۔ اوہناں داناں کجھ وی ہوندا۔ اوہناں دی کھوج انسانیت دی کجھی منزل ای سی۔

راجا رسالُو اِک سُچّل پاکستانی تے مِٹھے سبھاؤ دے شاعر نیں۔ جس طرحاں اوہ بڑے بیبے اتے ساؤھو سنت ورگے نظر آوندے نیں۔ اوسے طرحاں اوہناں دی شاعری سہل' سوکھی تے سمجھ وچ آون والی اے۔

لہئی نویکلی شاعری دے ناتے اوہ پنجاب دیاں سوہنیاں ریتاں تے انمول پریتاں دی شناخت وی نیں۔

راجا رسالُو دی شاعری لہئی زمین تے زبان دے وچ کھی ہوئی اتے زمین تے زبان وچ اُگی ہوئی شاعری اے۔ درد وصال دا اندوہ' وچھوڑے دا اوہناں دیاں ڈونگھیاں سوچاں دا محرم اے۔

اوہناں دے شعراں وچ اِکلاپے دا روگ تے بندیاں دی اجتماعی محبت دی ترپ رچی ہوئی جاپدی اے۔ پنجاب دے رہن سہن' پنجاب دے بلارے تے پنجابی معاشرت دے لہجے وچ بجی سجائی شاعری ایہناں دے۔ لہجے نُوں عوامی تے روزمرہ دا انگ عطا کردی اے۔

اوہناں دی شاعری دی کُوک اکتارے والی اے۔ عصری تقاضیاں دے نال نال روحانی تے صوفیانہ انگ وی اوہناں دی شاعری دی خصوصیت اے۔

جتڑا ویلا پیا جاندا اے۔ ایہدے وچ انسانی' روحانی تے اخلاقی قدراں ٹُٹ بھُٹ رہیاں نیں۔ نجابت دا کوئی مُل نہیں رہ گیا۔ بے غیرتی تے بے حسی دا اُچا ناں اے۔ سچ دی تھاں جھوٹھ براجمان اے تے شرافت' دولت دے ہتھوں لیرو لیر پئی ہوندی اے۔ انسانی رویے تے ورتارے خود غرضانہ تے خبطی ہو گئے نیں۔ بندے سستے ہو گئے نیں باقی ہر شے مہنگی ہو گئی اے۔ رہیا سہیا بھرم ڈکو ڈولے کھاندی سیاست نے لُٹ لیا اے۔ اپنے

رب دیاں نعمتاں نال پیار کرن والا بندہ اج بڑا اوکھا اے۔ ایہہ ساری گھٹن تے روح دیاں فریاداں، بُلاں دے ہوکے تے دل دیاں ہاواں راجا رسالُو دی شاعری دا موضوع نیں۔ پر اوہناں نے اپنے رب نال وی لولا رکھی اے:

ہیٹھلی اُتے ہونی اے اِک دن ویلا آپے دسے گا
ساتھوں بچ کے جا نہیں سکدے سانوں مارن والے لوک

راجا رسالُو ہوری رزق حلال تے یقین رکھدے نیں۔ آپ وی بڑے محنتی نیں تے دُوجیاں نُوں آکھدے رہندے نیں کہ دھرتی دا بوجھ نہ بنو بلکہ دھرتی نُوں ماں جان کے اوہدی سیوا کرو۔ ایس مٹی نال پیار کرو۔ ایہہ تہاڈا پیٹ بھر دیوے گی نالے تہاڈی شرم رکھ لوے گی۔ ایس لئی حیاتی بے مقصد نہیں ہونی چاہیدی:

اپنے ذہن دی تختی اُتوں
میل کھروچو
تے ایہہ ویکھو
جس منزل ول اسیں ودھے ساں
اوہ تے ہو گئی
ہور وی دُور!

لمّی گل کہن واسطے راجا رسالُو ہوری اکھراں دا بے دریغ استعمال نہیں کردے بلکہ تھوڑے توں تھوڑے اکھراں وچ وڈی توں وڈی گل سلیقے نال کہہ دیندے نیں:

جابر اگے گُونگا
پھاہی گل وچ پائی

تے:

ہنجواں دی بارش ہوئی اے
کجھ تیرے نیں کجھ میرے نیں

اوہ جاندے نیں پئی ایہ دنیا دُکھاں بھری اے۔ ہر کوئی اپنے سینے وچ کوئی نہ کوئی روگ لئی پھردا اے۔ پر اوہناں دا یقین اے کہ ہر بندے دے دُکھ دا علاج اِک دوجے دی محبت اے۔ پیار ای ایسا دھرم اے جہڑا ٹُٹے ہوئے دِلاں نُوں جوڑ دیندا اے:

ع سجناں دے دُکھ ویکھ ویکھ کے اپنے دُکھ وی بُھلدا جاواں

راجا رسالُو ہوراں نُوں ایس گل دا بڑا کرلاپا رہندا اے پئی ایہ بندہ جہڑا اللہ نے اپنا خلیفہ بنا کے دنیا وچ گھلیا سی اوہ بے ضمیری تے بد کرداری دا محرم ہو گیا اے۔ اوہنے تاں دنیا دی خوبصورتی وچ ودھاوا کرنا سی' محبت دے ون سونے پُھلاں نُوں ست رنگی لڑی وچ پرونا سی۔ پر اِک اپنی غرض دی خاطر اوہنے دنیا نُوں آزار دا گھر بنا دِتا اے۔ نالے اپنے آپ نُوں درد اولے لا بیٹھا اے۔ اِک دوجے دا دارو ہون دی بجائے بندہ' بندے دا وَیری ہو گیا اے:

ایہ تیرے بندے
جنہاں نُوں تُوں
اشرف المخلوقات ہوون دا
لوبھ دِتا آہی
کدوں تک
اپنیاں اَولیاں درداں وچ
پھاتے رہسن

راجا رسالُو ہوری سبھ اُچے تے سُچے شاعراں وانگوں ایہ آدرش رکھدے نیں پئی حیاتی اِک سچی لگن تے اِک چنگے نصب العین دا ناں اے۔ اوہناں دی شاعری اپنی ساری توانائی

گدڑی پوش تے حجرا نشین شاعراں کولوں لئی اے. کدی اوہ حضرت بابا بُلھے شاہ دے دوارے جوگی بنے کھلوتے نظر آوندے نیں. کدی کشکول پھڑ کے حضرت سلطان باہُو دا در کھڑکھاندے نیں. کدی حضرت بابا فرید شکر گنج دے بہشتی دروازے دی چوکھٹ ٹپن دا کارن کردے نیں تے کدی شاہ عبداللطیف بھٹائی دے بھٹ دے آسے پاسے انگ بھبوت ملدے نظر آوندے نیں. کدی اِنج جاپدا اے پئی اوہ سچل سرمست دے فقیراں وچ کھلوتے چمٹا وجا رہے نیں تے کدی مست توکلی دیاں راہواں وچ دھمال پا رہے نیں. کدی اوہناں نُوں شاہ حسین دے شلوک رستا وکھاندے نیں تے کدی بھگت کبیر دیاں بانیاں ڈھاواں مارن تے مجبور کر دیندیاں نیں.

راجا رسالُو تاں اِک بے چین دا وِرولا نیں جنہاں دے ہِردے وچ تھل دا ریگستان شُوکدا اے پر جنہاں دے ذہن اندر راوی پیا ٹھاٹھاں ماردا اے. اوہناں نے اپنے رانجھن نُوں مناون لئی قلم دی ونجھلی پھڑ لئی اے تے ہجر دے پینڈے کردے آ رہے نیں. اوہ صدیاں دے ٹُرے ہوئے نیں تے خورے کدوں تک ونجھلی لے کے ٹُردے ہی رہن گے. رب کرے اوہناں دے عشق دا پینڈا کدی نہ مُکّے تے مدھر ونجھلی دے سُر دل والیاں نُوں رستا وکھاندے رہن :

آلیس آیا دھاپّی دنیا وچ
منزل تے پُجنا اوکھا اے
پھڑ باہُو ورگا مرشد تُوں
سِکھ پج کوئی یار مناون دا

بشریٰ رحمان

راجا رسالُو دی غزل

اِک راجا رسالُو پنجاب دا نابر' گھوڑے تے سوار' توتے نُوں موڈھے تے بٹھا کے' شہر شہر تے پنڈ پنڈ بلاواں نُوں ماردا تے لوکاں نال محبتاں پاندا پنجاب وچ ٹُردا بھردا سی۔ ایہ قِصا ڈیڈھ ہزار سال پرانا تے سیالکوٹ دے آسے پاسے دا اے۔

اِک راجا رسالُو پنجاب دا دانشور' شعراں دی سواری تے چڑھ کے' علم دے پرندے نُوں بانہہ تے بہا کے' پنجاب دے دانشوراں تے شاعراں دیاں بیٹھکاں دی رونق اے تے ایہ قِصا پرانا نہیں بلکہ اج کل دا اے تے ایہ راجا رسالُو وی اج کل دا راجا ای اے تے ایہ شہر لہور نُوں ای پسند کردا اے کہ :

چپا چپا دھرتی نگاہ کے ویکھ لئی
سونہہ رب دی نہیں لبھیا کوئی لہور جیہا

تے پہلے پرانے وقتاں دے راجا رسالُو دی طرحاں اج دا راجا رسالُو وی ویلے دے فرعوناں نُوں للکردا رہندا اے :

ویلے دے فرعونو بچی کھن دیو
ساہ کوئی سُکھ دا سانوں وی تے لین دیو
محلاں اُتے محل بنائی جاندے او
جُھگیاں دے وچ سانوں وی تے رہن دیو

ایہناں فرعوناں تے قبضے گروپاں دیاں چالاں توں راجا رسالُو ڈاڈھا واقف اے تے ماڑیاں تے لسیاں واتے تھاں لبھدا پھردا اے :

شاملاٹاں تے ڈیرے سارے سانجھ لئے
پنڈ وچ کدھرے سانوں وی تے بھن دیو

مگر راجا گزرے راجا دی طرحاں رومان دا وی راجا اے تے جدوں اوہ رومان دی زمین وچ پیر رکھدا اے تے تاں وی اوہدی شان وکھری اے۔ اوہدے الفاظ مناسب تے اوہدی سوچ نویں تے اوہدی شاعری وچ پنجابی دے استعارے تے پنجاب ہی دے نظارے اِک بہت ہی سوہنے انداز وچ ویکھن نوں ملدے نیں :

سجناں دِیاں تانگھاں ٹُکیاں نیں
چھڈے کاواں اج بنیرے نیں
ہنجوواں دی بارش ہوئی اے
کجھ تیرے نیں کجھ میرے نیں

ایہو جیے شعر پنجابی غزل دی زمین نوں آبیار کردے نیں۔ ایہناں ورگیاں شعراں وچ ایس زمین وچ اِک نواں وتر آوے گا تے نوجواں شاعر نویاں جہتاں سمجھ کے نویاں سمتاں دریافت کرن گے کیوں کہ راجا رسالو غزل دی بندش وچ رومان دے نال نال معاشرے دے چہرے توں نقاب وی نوچدا جاندا اے۔

جنّے مرضی پردے پا لے
اِک دن کھل جانے نیں پول

تے نال نال جیون دا سبق وی دیندا اے

صدق توں سستی ورگا رکھ
پیراں تے نہ چھالے وکھ

ایہو تینوں ڈنگن گے
سپ تُوں جہڑے پالے ویکھ
آکڑ آکڑ چلدے نیں
رائیْ خاں دے سالے ویکھ

مگر ایہناں ساریاں گلاں دی اِک گل۔ صدیاں پرانے راجے رسالُو دی طرحاں ساڈا راجا رسالُو دی پیار دا سوداگر اے تے ایہدا پیغام وی پیار تے محبت دا ای پیغام اے۔

تھاں تھاں پیار دا جھنڈا لاوے
ایہو دولت ای انمول

تے :

ہر تھاں ونڈو پیار محبت
بولو سوہنا بولو سجنو
راجے دی گل بنھ لو پلّے
دُوجیاں دے لئی بولو سجنو

اعتزاز احسن

درد اوّلے

ربّا!
سوہنیا ربّا
ایہ تیرا بندا
جہڑا کدی تیرا نائب اکھواندا ہا
اج ایہنوں لگ گئے ہِن
درد اولے
رنگ برنگے درد
جہناں اُتے انگور نہیں اوندا
ایہ درد اَوّلے
سدا بہار درد
ایہناں دردیں دا ماریا
زہراں پھکدا
اتے اپنی کنپٹی اُتے رکھ کے پستول
گھوڑا دب ڈیندا اے
میریا سوہنیا ربّا
ایہ کدوں تک
ایہناں درداں تھلے

دیبا رہسی
ایہ کدوں تک زہراں پھکدا رہسی
اتے کدوں تک ایہدے جاتک
جھڑنے تیرے فن دا
بہوں اُچا تے سُچا نمونہ ہن
ڈوجھیاں تے ہتھاں آل
ڈیکھدے رہسن
میریا سوہنیا ربّا!
ایہ تیرے بندے
جنہاں نُوں توں
اشرف المخلوقات ہوون دا
لوبھ ڈِتا آہی
کدوں تک
ایہناں اولیاں درداں اچ
پھاتے رہسن
میریا سوہنیا ربا
میریا سوہنیا ربا

نعت شریف

خبراں عرشاں اُتوں آئیاں نبیاں دے سردارؐ دیاں
دُھماں چار چفیرے پئیاں اج مدنی سرکارؐ دیاں
عرشوں فرشاں تیکر بُلّے خشبوواں دے جُھلّے سن
وچ طیبہ دے زلفاں کُھلّیاں جد احمدؐ مختار دیاں
نفرت دے سبھ اُچ منارے ہولی ہولی ڈھے گئے سن
پاک محمد ﷺ لوکاں تائیں گلّاں دسیاں پیار دیاں
لوکاں اُنگلاں موتہہ وچ پائیاں اوندی ویکھ حلیمہؓ نوُں
لہندے چڑھدے دُھماں پئیاں ڈاچی دی رفتار دیاں
پئے آکھن آپؐ نوُں مکّے دے لوکی صادق اتے امین
ٹونباں گہنے کرن سپردے گلّاں سن اعتبار دیاں
پاکستان دی دھرتی گونجی صلو علیہ دے نعریاں نال
وسن روز قیامت تائیں گلیاں ایس دیار دیاں
غار دے اندر شوقن سپنی جد صدیقؓ نوُں ڈنگیا سی
پلکاں موتی سٹن لگیاں تد احمدؐ دے یار دیاں
کہڑا آ سمجھائے راجا کملیاں رملیاں اکھیاں نوُں
جاگو میٹی رہندیاں ہر دم بھکھیاں نیں دیدار دیاں

سلام بحضور حضرت امام حسین رضی اللہ عنہ

دے کے سر اسلام بچا لیا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
سنے بچیاں کربل جہاد کیتا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
ہین لعنتی چار چوفیر قابض کیتی ذرا نہ مولا پروا کوئی
سیس دے کے جیون دا ول دسیا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
جدوں ابن زیاد لعین یارو سر ٹنگیا نیزے دی نوک اُتے
ہلّے بُلھ تے پڑھن قرآن لگا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
ہو گئی اے حد قربانیاں دی پچھّے رہیا نہ وڈا تے کوئی چھوٹا
وچ جھولی دے لال کوہا دتا، کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
جدوں ویکھیا اُمت نُوں بھیڑ آ پئی ڈیرے کربل میدان وچ لا دتے
سارے ٹبر نُوں دا تے لا دتا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
کوفے والیو! ویکھ لو اج رَج کے اِک قافلہ نواں پیا آوندا اے
نانے پاکؐ دی اُمت نُوں تار دتا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
کیتا بند پانی خیمے ساڑ دتے لائی واہ سی پوری یزیدیاں نے
سی کیتی نہ سبھے کجھ سہہ گیا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے
راجاؔ حق تے باطل دے بھیڑ اندر پیَر ڈولیا ذرا امام دا نہ
دتا سر تے کیتی نہ بیعت مولا کارناما ایہ وڈا حسین رضی اللہ عنہ دا اے

111127

قائداعظم دی یاد وچ

بھریا رنگ حیاتی دے وچ پھڑ کے قلم آزادی
محمد علی جناح تے ہوئی رحمت خاص خدا دی
ورت کے نال تدبر سوہنے سُوجھ فکر تدبیراں
سے ورھیاں دِیاں کالک بھریاں دھو دتیاں تصویراں
اج کُجھ قوم دا فرض اے بندا پالے اوہدے بول
تولے وچ انصاف دی تکڑی سونے ورگا تول
اپنی قوم دی خوشحالی دے کر کے کم وکھاؤ
آپس دے سبھ جھگڑے جھیڑے نال سلوک مکاؤ
صنعت اتے زراعت دے وچ وادھا بوہت ضروری
جس دے نال ضرورت ہووے پاکستان دی پوری
چن دے وانگوں جگ تے چمکے دیس میرے دا ناواں
گھر گھر دے وچ نچن خوشیاں ٹھنڈیاں وگن ہواواں
پھُٹ پھُٹ کالیاں راتاں وچوں نکلے سولھ سویرا
اِک مِک ہو کے دس سارے چھڈ کے تیرا میرا

اج دا دن

(چودھاں اگست 1947ء)

بدل بدل کے آون رُتاں
آون تے ٹُر جاون
پر کجھ رُتاں جدوی آون
یاداں نال لیاون
اج دے دن دا اصلا وکھرا
وکھری ایہدی چھب
بھیریاں چوں نُور وسیلا
بخشیا سوہنے رب
کٹک اٹھیرے شُوکے لکھاں
دِیوا بجھ نہ سکیا
میری قوم نے انکھاں والا
ٹوہر سلامت رکھیا
ایہ رُتاں دے وادھے گھاٹے
جذبے مار نہیں سکدے
جذبے رہن سلامت تے فیر
انکھی ہار نہیں سکدے
لہو دے سُچے بال کے دِیوے

چانن لائی رکھنا
انکھ اپنی دے جھنڈے تائیں
بس لہرائی رکھنا
اج دا دن اوہ دن اے جِنھے
ساڈا مان ودھایا
آزادی دی شہزادی دا
سوہنا رُوپ وکھایا
اج دے دِن دی سونھ اے راجا
پَیر پچھانہ نہیں دھرنا
مرنا پیا تے دیس دی خاطر
وج وجا کے مرنا

پاک وطن

پاک وطن توں جاواں صدقے میں ایس توں قربان
ایہدے اُتے مان اسانوں ایہ ساڈا ایمان
اِک اِک بندا کاما ایہدا دیس نُوں پیا شنگارے
دیس دے ذرے ذرے اُتوں اپنی جندڑی وارے
ایہدیاں آڈاں' کھالے' ندیاں وانگ بہشتی نہراں
باغاں دے وچ کوئلاں بولن پنچھی لیندے لہراں
مٹی ایس دی سونا جمے لمیاں کنک کپاہواں
ڈُلے' مرزے' رانجھے ایس دے اِک دُوجے دیاں باہواں
بُلھا' باہُو صوفی ایس دے شاہ حسین فقیر
وارث شاہ توں جاواں صدقے اُچی گاوے ہیر
ساڈی آن تے شان نُوں جانے اُبھا لما سارا
دیس اساڈا چمکاں مارے جیکن قطبی تارا
اس ول جہڑا میلی اکھے ویکھے اکھاں کڈھ لاں
پیر ودھے بد نیتی والا مُڈھوں رکھ کے وڈھ لاں
اسیں آں امن امان دے حامی جانے کُل جہان
اُچا رکھیے انکھ دا جھنڈا ہر ویلے ہر آن

سِکھ پچ کوئی یار مناون دا

اج چار چُفیرے دُھماں نیں
اج چرچا اوہدے آون دا
عرشاں توں لےَ کے فرشاں تک
وسیا اے بدّل ساون دا
ایس آپا دھاپی دُنیا وِچ
منزل تے پُجنا اوکھا اے
پھڑ باہُوؒ ورگا مرشد توں
سِکھ پچ کوئی یار مناون دا
حق سچ دا جھنڈا چکن لئی
نیزے تے چڑھنا پیندا اے
ول سِکھ لےَ کربل راہیاں توں
لگیاں نُوں توڑ نبھاون دا
ہُن ہجر نبیؐ دے وچ یارو
دِل بُجھیا بُجھیا رہندا اے
اکھیاں چوں اتھرو کِردے نیں
جیوں ورھدا اے مینہ ساون دا
اوکھ دے ویلے سبھ رَل کے
پڑھو لا اِلٰہ اِلا اللہ

ایہ سبھ توں سُچّا نسخا اے
جِندڑی دے روگ مٹاون دا
راجے نُوں پرجا کہندی اے
کیوں ڈِکّو ڈولے کھانا ایں
بُھل جا تُوں ہر اِک رستے نُوں
پھڑ راہ مدینے جاون دا

درجا بہ درجا

اُچیاں محلاں دے وسنیکو
جُھگیاں دے وسنیکاں ول وی
کدی کدائیں جھاتی مارو
ایہ وی اوسے ای فنکار دے
فن داہین نمونا سارے
جہڑا سبھ داپالنہارا اے
جہڑا مالک کُل سنسارا اے
ہُن تے اِک اعلان مطابق
درجے بدرجے سبھ مُک گئے نیں
تُسیں وی اُچیاں محلاں وچوں
نکلو
ویکھو
جُھگیاں دے وسنیکاں تائیں

جاگ تھیا کرسان

جاگ تھیا کرسان
تے جاگی ساری دھرتی
توں جاگیں تے جاگن بھاگ غریباں دے
تیری سمیاں سم جان بخت خدائی دے
دھمیں اٹھیں دلیں سریاں
ناگاں اتے ٹھوہیاں دیاں
تیری کسّی دے پٹیان نال
ڈولن محل امیراں دے
دھرتی دی کُکھ وچوں کڈھیں
فصلاں رنگ برنگیاں
اُچیاں بولھاں ول تکیں
تے بٹ بٹ تکیں
اتے تکدا ای رہ جاویں
ول ڈیکھیں تے ڈیکھ تے تھیویں شرابی
پر ایہ نشا آہی گھڑی پل دا
ہُن تیرے جاگن نال بلیا
جاگ پئیاں تقدیراں
جاگی کُل خدائی

ہُن تیڈی محنت دا پھل
کوئی کھس نہیں سکدا
ہُن جھوکاں آباد تھیسن
ہُن نہ رہسن اندھیارے
ہُن تھیسن گُلیاں روشن
ہُن تیرے جاگن نال ملسی
حقداراں کُوں حق
ہُن کوئی کھوہ نہیں سکدا
تیرا حق
میرا حق
حق کُل خدائی دا

جاگ او بلیا جاگ

تیرے جاگن دے نال بلیا
جاگے کُل خدائی
تیرے جاگن دے نال چنّا
اُچے محلیں پئیاں تریڑاں
ڈھڈو گتیاں دے ٹھوٹھیاں تے
وجیاں ڈانگاں
ہُن تے دندیاں کھولھ پیارے
ہُن تے موہوں بول
پھیر نہ کوئی وڈو ڈیرا
لے جائے تیرا بولھ
ہُن تے دندیاں کھولھ
ہُن تے موہوں بول

نویں رُت

(کشمیری مجاہداں دی جدوجہد)

رُتاں بدلیاں مہک پئے پھُل بُوٹے باغاں وچ کلیاں ٹہک پئیاں
جھڑیاں سون نے لائیاں چونہہ گھٹیں بدلاں نال اج بدلیاں ٹھُک پئیاں
جُھلّی واء آزادی دی ہر پاسے سفنے نویں غلاماں نُوں آون لگے
ٹُٹ گئی زنجیر غلامیاں دی پنچھی گیت آزادی دے گون لگے
چُنجھاں تیز ہوئیاں وچ پنجرے دے فکر نواں صیاد نُوں پین لگا
سُتے جاگ پئے شیر کچھار وچوں پنچھی پنجرے کوئی نہیں رہن لگا
فلسطینیاں، عرباں، کشمیریاں دی راہ کوئی ویری نہیں روک سکدا
نکلے رکھ کے سیس جو تلی اُتے ہے کون جو اوہناں نُوں ٹوک سکدا
سر تے بنھ کے کفن مجاہداں نے لے کے حق آزادی دا رہن گے اوہ
جان جاوے تے جاوے بے شک راجا کلمہ حق دا دار تے کہن گے اوہ

پتن

چار چفیرے بھاجڑ پے گئی
چوہیں کوٹیں بھاجو بھاج
کندھاں کوٹھے چیکو چیک
ماواں سن پُتراں سن دھیاں
مناں موہیں مِٹّی تھلے
دبیاں گئیاں
کسے نہ کوئی دِتّا سنیہا
نہ کوئی وصیت
کوٹھے کندھاں، قبراں بنیاں
پتن سارا سنجا تے ڈھے ڈھیری ہویا
کہیاں اُڈیکاں تے کاہدے چا
مُکی تھاہر اُڈیکاں والی

نہ کوئی رانجھا
نہ کوئی لڈّن
نہ بیڑی نہ سیج
رانجھے ہیراں
سوہنیاں سسیاں
سوں گئے سبھ دے لیکھ
چُپ چپیتے
رب دا بھانا
سارے سہہ گئے، دیکھ

تُوں رانجھن داوِیر
(عظیم فنکار عالم لوہار دی موت دا نوحا)

پِنڈاں، شہر، گراواں اندر
گُونجی تیری واج
تیری ونجھلی نے جگ موہیا
تُوں رانجھن داوِیر
سُر دی صاحباں تیری باندی
نوکر میر، شمیر
پنجاں دریاواں دی شُوکر
تیرے وِچ سریر
لہو دے اتھرو روندا وِسے
اج راوی دا نیر
وِچ ترنجن رووݨ چرخے
سالو لیرو لیر
لوک سبھا دی پرہیا خالی
دھرتی اے دلگیر
تیری موت سلکھݨے سجݨا
گئی کلیجا چیر

سفنا

جد وی کھلی سی اوہ کھڑکی
کالیاں لم سلیاں زُلفاں
خشبوواں دے بُل مچائے
میرا ذہن تے مِیریاں اکھاں
نشیا گئیاں
جد وی کھلی سی اوہ کھڑکی
چن دا ٹکڑا
سوہنا مُکھڑا
دُور دُور تک
نُور وساوندا
تے تڑفاوندا دِسیا
جد وی کھلی سی اوہ کھڑکی
وانگ مشالاں بھکھدیاں اکھّاں
مینوں چوبھاں لاون
سجرے پھٹ لگاون
پر میں درداں مارا
ویکھاں ایہ نظارا
اپنے چِر وِچ اِک ہتھ ودھیا

ہو گئی کھڑکی بند
بیکل ہو کے
چار چفیرے
کملیاں وانگوں
ویکھاں لبھاں
اوہ زلفاں
اوہ سوہنا مُکھڑا
تے اوہ بھکھدیاں اکھّاں

اِکلاپا

شِکر دوپہرے
کل میں
اپنے پنڈول ٹُریا جاندا ساں
اوس کِکر
دے تھلیوں
لنگھن لگیاں
ڈاڈھا پیا گھبراندا ساں
جِتھے میں تے اوہ ملے ساں
اِک دُوجے دے ہو ملے ساں
کلیاں ویکھ کے اج اوہ کِکر
مینوں وڈھن
پَیندا اے

ٹوٹے دو

(پاکستان ٹُٹن اُتے)

بیلے وِچ کھلوتا
ہریا
بھاگیں بھریا
رُکھ
اوندیاں جاندیاں راہیاں تائیں
ونڈے
ٹھنڈیاں چھاواں
ایہ خلوص
ایہ ٹھنڈیاں چھاواں
اِک وَیری نُوں
بھائیاں نہ
اوہنے مار کُہاڑ قہردا
کیتا
ٹوٹے دو

سچّ تے کچّ

بُلھیا
کوڑی دُنیا تائیں
سچیاں رہیوں سناوندا
کچی ہڈاں وچ رچی ایسی
سچ دی ایتھے جا نہ کائی
دے دُہائی
سبھ خدائی
تُوں بُلھا
میں بُھلا بابا
سچّ تے کچّ دا جوڑ نہ کائی
دے دُہائی
سبھ خُدائی

مَیں

مَیں آں بندا رب دا
تے نوکر سرکاری
لوکی مینوں ادیب نہ منن
ایہ اوہناں دا حق اے
اوہ مینوں شاعر نہ سمجھن
ایہ وی سچی گل اے
پر مَیں اِک گل دس دیاں
ڈھول وجا کے
جلھیاں پا کے
مَیں پیار کرناواں
اوس اُچے سُچے ٹبے تائیں
جِتھے میری ماں
مناں موہیں مٹّی تھلے
دبی پئی اے
جھنوں اسیں
موہنجوڈارو تے ہڑپا
بنا نہ سکے
اساں بنایا اوہدے تائیں

قبرستان تے گورستان

اپنیاں تہذیباں دا
اپنیاں وڈیاں دا
تے چھوٹیاں دا
تے سجرے جمیاں دا
پر مَیں اِک گل
ہور وی دس دیاں
ڈھول وجا کے
جلھیاں پا کے
مَیں نہ بخشاں
اوہدے تائیں
جہڑا میری مِٹّی
میری اُچی سُچی مِٹّی
دے ول
مَیلی نظرے ویکھے

لوئے لوئے

اَکھ دے اِک پلکارے دے نال
تیتی ورھے ہُن بیت گئے نے
اپنے اپنے گلمیاں اندر
جھاتی مارو
تے ایہہ ویکھو
کناپینڈا کیتا
تے کیہ کھٹیا
اپنے ذہن دی تختی اُتوں
مَیل کھروچو
تے ایہہ ویکھو
جس منزل ول
اسیں ودھے ساں
اوہ تے ہو گئی
ہور وی دُور
کوہاں دُور

پر

ڈُھیاں بیراں دا

اجے وی کجھ نہیں وِگڑیا

اجے وی پھڑلو

پکیاں کر کے

ایمان، اتحاد تے تنظیم دی رسی

ایہیو بابے دا فرمان

بے سُرتی دی چادر لاہو

اگے پیَر ودھاوَ

اجے وی منزل واجاں مارے

اجے وی راہواں کھلیاں نیں

اجے وی بھرلو

لوئے لوئے

جے بھانڈے نوُں بھرنا

(پاکستان دے 33ویں یوم آزادی اُتے)

کدے سوچیا جے

بُہتا چِر نہیں ہویا
ساڈے ویکھن دی گل اے
جدوں کدھرے قتل ہوندا سی
جدوں کسے سہاگن دا
سہاگ اُجڑدا سی
جدوں کسے بیوہ
کسے یتیم
دی کُلی
ڈھاہ دِتی جاندی سی
جدوں کسے الھڑ مٹیار
دے سِر توں
چُنّی
چھِک لئی جاندی سی
اودوں پتا جے
کیہ ہوندا سی
اودوں
لہندے پاسیوں
لال انھیری جھُلدی سی

ویہندیاں ویہندیاں
ست زمیناں
تے
ست اسماناں نُوں
اپنی لپیٹ وچ
لے لیندی سی
ہر شے لالو لال
ہو جاندی سی

پر
ہُنْ
ہر روز کئی کئی
قتل ہوندے نیں
سہاگناں دے سہاگ
لُٹ لئے جاندے نیں
بیوا تے یتیماں دِیاں
کُلیاں ڈھاہ
دتیاں جاندیاں نیں
الھڑ مٹیاراں دے
سراں توں
اینکاں

چُنّیاں
چھک لئیاں جاندِیاں نیں
کدے سوچیا ئے
ہُن اوہ
لال انھیری
کیوں نہیں
جھُلدی
کیوں نہیں
جھُلدی

مِٹّی دی خُشبو

سوہنی مِٹّی دیس دی
سوہنی اے خُشبو
ایہ تیری اے سوہنیا
تُوں وی ایہدا ہو
سارے عیب جہان دے
مِٹّی لوے لکو
ست سمندروں
پار وی جا کے
ساڈے بندے
بُھل نہ سکن
اپنے دیس دی مِٹّی
لِشکاں پُشکاں
پونڈ تے ڈالر
کھوہ نہ سکن
مِٹّی دی خُشبو

بابا جی فرما گئے نیں
پکی پیڈھی گل
"جیوندیاں پیراں تلے
مویاں اُپر ہو"
سوہنی مِٹّی دیس دی
سوہنی اے خُشبو

ناصر باغ

ناصر باغ نُوں چل او بیلیا
ناصر باغ نُوں چل
دو ملکاں تے دو قوماں دی
ناصر باغ نشانی
شالا روزِ قیامت تائیں
رہوے پیار کہانیْ
مصر تے پاکستان سن دووں
ایتھے بیٹھے رَل او بیلیا
ناصر باغ نُوں چل

صبح سویرے ناصر باغ دے
ہوندے عجب نظارے
پنچھی ایتھے کرن کلیلاں
نالے چلن فوارے
جناح ہال دے اُتے ویکھو
جھنڈا رہیا اے ہل' او بیلیا
ناصر باغ نُوں چل
کنٹین اِک ایتھے رات نُوں بھخدی

سارا دن رہندی اے ٹھنڈی
اوس بازار دی عورت وانگوں
"رات سہاگن دن نوُں رنڈی"
اٹھ وجے دی متھے اوہدے
بلب رہیا اے اِک جل او بیلیا
ناصر باغ نوُں چل

سڑکاں اُتے سیر کریندیاں
رنگ برنگیاں ناراں
گبھرو ایتھے کرن قواعد
لمیاں بنھ قطاراں
بُڈھے رُکھ تے تھلے بُڈھا
کلّا رہیا اے ہِل او بیلیا
ناصر باغ نوُں چل

سیر کریندیاں مٹیاراں دے
جھُمکے لین ہُلارے
ناصر باغ دا پتّا پتّا
مہکاں پیا کھلارے
چھڈ دے سارے جھگڑے جھیڑے
ناصر باغ نوُں چل او بیلیا

ناصر باغ نُوں چل

ادھی صدی اج بیت گئی اے
سانوں سمجھ نہ آئی
سیرگاہ تے پلے گراوٗنڈ چ
فرق نہ جاتا کائی
ریشم ورگے گھاہ دے اُتے
رہیا سکوٹر چل او بیلیا
ناصر باغ نُوں چل
ناصر باغ نُوں چل او بیلیا
ناصر باغ نُوں چل

سچ سچ دسیں

(سید عابد رضوی کوئٹہ توں معذرت نال)

پکّا سی وعدا
تیرا تے میرا
کتھے جیاں گے
کتھے مراں گے
تیرے تے میرے
قولاں دے وچ
چن تے تارے
پُھل تے کلیاں
چاننیاں راتاں
سجریاں فجراں
سلونیاں شاماں
سارے دے سارے
پکے گواہ سن
ہُن ساڈے
دوواں دے وچوں
اِک نے اپنا وعدا
توڑ دِتا اے

آؤ ایہدا
ویروا کریے
ساڈا مقدمہ
ساڈا سبھ کُجھ
تیرے حوالے
اسیں نمانے
نیاں دی سُولی
ٹنگے گئے آں
ویکھیں کدھرے
تکڑی پھڑ کے
ماریں نہ ڈنڈی
سچ سچ دسیں
قبریں جا کے
توں بُھل گیوں
یاں میں بُھلایا
جیوندیاں وعدہ

☆ اپنی بیگم خورشید صادق دی وفات اُتے۔

تاریخ وفات 20 جولائی 1988ء

غزلاں

○

خورے کس دی زُلف نے اوہنوں ڈنگیا اے
اوس ہماتڑ پانْی وی نہیں منگیا اے

پِنڈ دے سارے کندھاں کوٹھے ٹھک پئے
گلیاں وچوں خورے کہڑا لنگھیا اے

اسماناں تے لال انھیری جُھلّی اے
میرے لہُو تھیں کہنے چولا رنگیا اے

وچ میداناں، اُچا رکھیا جھنڈے نُوں
دوتیاں مینوں کنی واری انگیا اے

سچیّاں گلاّں کر کے راجے کیہ کھٹیا
لوکاں اوہنوں سُولی اُتے ٹنگیا اے

O

رُس گئے نیں شوہ جِہناں توں اوہ سکھیاں کس کار دِیاں
کھلیاں کنڈھیاں اُتے رہیاں آر دِیاں نہ پار دِیاں

لوکاں کولوں ڈر کے اکھیاں چُپ چپیتے لائیاں سن
کھولھ دتے نیں بھیت دِلے دے گجھیا رمزاں یار دِیاں

ویلے دی سپنی نے جس نُوں بے دردی نال ڈنگیا سی
ادھی راتیں کُوکاں سنیاں لوکاں اوس بیمار دِیاں

بے سُرتی دی نیندر دے وچ جِہناں لال گوائے سن
وچ تھلاں دے سستی وانگوں اُچیاں چیکاں مار دِیاں

انکھی لوکاں تائیں مہنا پُوجا چڑھدے سورج دی
جھاڑیاں اج وی دین گواہی سبھ دُلّے دی بار دِیاں

اپنے لہو دا دے ترونکا لایا رُکھ آزادی دا
سر لتھاں لئی سنبل بنیاں کانیاں مرزے یار دیاں

قوم دی خاطر جِناں راجآ جام شہادت پیتا سی
حُوراں ہار ہتھاں وچ لے کے دُوروں واجاں مار دیاں

○

دِل دا سبھ توں اُچا تحفا ڈوہوا دتا ڈھو
اسیں تے بچ کھلوتے سجناں جو ہووے سو ہو

وَیری ودھ ودھ چھاپے مارن شالا رہوے سلامت
چناں وے تیری چاننی ' تاریا وے تیری لو

آس دی ٹہنی لکوں ٹُٹ گئی ہتھوں چھُٹ گئی ڈور
ساڈے سجناں پُچھ کے کیتا ساڈے نال دھرو

اگے تن سو تیراں دا سی ناں دنیا تے روشن
اج مکھاٹ تن سو تن دے کتھے لواں لکو

اِس دھرتی دا اللہ راکھا ایہدا اللہ بیلی
اِس دھرتی دے وچوں آوے سجناں دی کنسو

اُچیاں محلاں والیو لوکو! کرو نہ مان ودھیرا
جُھگیاں دے وسنیکاں ول وی ویکھو کدی کھلو

رانجھن دی ونجھلی ہتھ پھڑ کے وچ زمین پنجابے
مہر محبت والے بی نوں تھاں تھاں دیوو بو

ایویں راجیاں کاڑھیں لمیاں بالیں اگاں
اکھلی وچوں آ جاندی اے جنساں دی خشبو

○

اُچے برُج لہور دے ساڈا دین ایمان
بے قدراں نُوں سار نہ جاندے ول اسمان

کُوچے وچ محبوب دے دفعہ چُتالی لگی
رکھیں پیَر سنبھال کے ہو جائے متاں چلان

اُتے قبراں چڑھیاں لوکی پاون . پھُل
اج مقام انسان دا بھُل گیا انسان

رنداں . پائیاں نیویاں ہتھوں ڈِگے جام
سدھ بدھ رہی نہ ساقیاں ہو کھلے حیران

ستیں ویہیں ڈاڑھیاں کیتا پورا سو
رُڑھدا پانی راجیاں جاندا ول پتوان

○

ساقیا ایویں نہ کر بکھیڑے بھر کے دے گلاسی
تیرے باجھوں ہور اے کہڑا جہڑا رج پلاسی

ویٹ شیٹ دی لوڑ نہ کوئی ایویں نہ کر کھچل
حاضر مال پلا دے سانوں جو دی دیسی داسی

بینڈی اگے جُتّے ہوئے آں حالوں آں بے حال
عمر دی گڈی کھچی جائیے ڈھگا جویں خراسی

نہ ہُن کُوک فریدی سُندی نہ ونجھلی دے بول
ویلے ڈوریاں کر چھڈیا اے ایہ کیہ قہر پیا سی

اج امیر 1 نُوں کہڑا پُچھّے جہڑا جُپ چپاتے
روندے چھڈ غریباں تائیں قبریں جا پیا سی

روز بجٹ نیں اوندے جاندے روز ای پیندا رولا
اپنے لیکھیں سڑدے جایئے روٹی جیوں اکواسی

آس دی بیڑی لہراں دے وچ ڈکو ڈولے کھاوے
باجھوں خواجہ خضر دے راجا کہڑا پار لگا سی

1 ساڈا سجن رانا امیر خان جوئیہ جدی وفات 17 مارچ 1975ء نوں ہوئی

O

شالا وسدے رہن ہمیشا پاڑے پاون والے لوک
جِتھے وسن خُشیئیں وسن چھڈ کے جاون والے لوک

دل دِلاں دے سودے یارو گلہ نہیں کجھ اوہناں تے
ساڈے لئی نیں ٹھنڈیاں چھاواں سانوں ساڑن والے لوک

صدیق یقین دا پلّا پھڑ کے سوہنی کیتا پار چنہاں
ڈُبدے وچ دریائیں ڈِٹھے لافاں مارن والے لوک

جنہاں تقوے رب سچے دا منزل اوہناں توں کھنب کھاندی
دنیا نُوں نہیں بُھلے اج تک کشتیاں ساڑن والے لوک

ہیٹھلی اُتے ہونی اِک دن ویلا آپے دسے گا
ساتھوں بچ کے جا نہیں سکدے سانوں مارن والے لوک

تِن شعر

رکھ سانبھ سانبھ اپنی توں زلف شریر نوں
ڈنگے پئی بار بار ایہ میرے سریر نوں

سارے شہر وچ راج اے اج جھکھ نگ دا
دے کوئی جا کے شہر دے مامے امیر نوں

راجا ہاں پریت نگر دا مقدر دا بادشاہ
کیہ ویکھنا ایں پاندھیا ہتھ دی لکیر نوں

○

ساڈے چار چفیرے نھیرے نیں
ساتھوں رُسے سولھ سویرے نیں

سجناں دِیاں تانگھاں ٹُمکیاں نیں
چھڈّے کاواں اج بنیرے نیں

سبھ سُتّیاں پیڑاں جاگ پئیاں
آیاں دے دُکھ گھنیرے نیں

ہنجوواں دی بارش ہوئی اے
کجھ تیرے نیں کجھ میرے نیں

نہیں ساتھی کوئی بھیڑاں دا
دردی تے اُنج بتھیرے نیں

دھڑکن وچ وادھا ہویا اے
گلیاں وچ کس دے پھیرے نیں

راجاؔ جی وسدے جگ اندر
برباد دِلاں دے ڈیرے نیں

○

وہندی ندی دا پانْی
دولت آئی جانْی

ویکھ کے کلم کلاّ
جھوکاں دیندے ہانی

وَیریاں نال صلاحواں
ساڈا دلبر جانی

سُولی تائیں چمٹا
دسنْی سچ کہانی

جابر اگے گُونا
پھاہی گل وچ پانْی

پُھلاں اُتے جوبن
ساونْ رُت سہانی

انھی مست جوانی
مڑ کدی نہیں آئیْ

اکھوں اولھے ہو کے
در در پھرے نمانیْ

بدل وانگوں ورھیا
اکھاّں وچوں پانیْ

کٹھیاں موتیہ مکالکاں
گجرا تے عوی رانیْ

راجا عمرا لمیّ
کٹی نہیوں جانیْ

O

پیار دے روگی اس دنیا وچ پھردے نیں چُپ چاں
لکھاں اوڑاں سوڑاں آون پھر دی اوہ مسکان

ایس سمے دے رانجھے ہیراں پھردے ڈاواں ڈول
کوئی نہ جاوے پیش اوہناں دی کھیڑے دین میدان

فنکار نُوں دنیا دے وچ جیوندیاں کوئی نہ پچھّے
مر جاوے تے ضد بہ ضدی سو سو جشن منان

گل کرن دی جاچ نہ ایہنوں آکھن سارے لوک
ویکھو ویکھی بن گیا شاعر ایہ راجاؔ نادان

○

نویں سویر دا سُورج چڑھیا لےَ کے نوَاں پیام
پھُلاں موہاں نال لگائے خشبوواں دے جام

آس دی رادھا بال کے بیٹھی بنیاں اُتے دِیوے
اِک اِک کر کے بجُھ گئے سارے اجے نہ آیا شام

وَیریاں دے گھر اج جھُل پئی اے غم دی لال انھیری
کوئی نہ خبر اوہناں دی پُچھّے باجھوں چاچا سام

اپنی آن زبان دی راکھی کردے انکھی لوک
تسیں وی آوَ اُچا کریے ماں بولی دا نام

لذت ماں دے دُدھ دی آوے اپنی بولی وچوں
اپنی ماں تے بولی دا میں سدا ای رہواں غلام

ماں بولی دے منکر راجا کدے نہ بخشے جاون
ایسے لوکاں تائیں کریے دُوروں ست سلام

○

ہسدے وسدے رہن ہمیشہ جہڑے پاڑے پاون لوک
اوتھے ایتھے موجاں مانن بے شک راوی جاون لوک

پیار دی سیتا وچ بناں دے دھکے ڈھوڑے کھاندی
بیلیاں دے وچ چُوریاں کھاون اس دنیا دے راون لوک

صدق یقین دا ٹھوٹھا پھڑ کے عاشق پھردے گلیو گلی
مہر وفا توں وانجھی دنیا منگیاں خیر نہ پاون لوک

وچ چوراہے ڈیرہ لایا محبوباں دے ویکھن لئی
وَیریاں راہ وچ پھاہیاں گڈیاں نہ آون نہ جاون لوک

کتھے اج منصور تے سرمد کتھے ٹوہر ملنگاں دے
جس دے گل وچ رسّا پَے جائے سُولی پھڑ چڑھاون لوک

ہجر وصال دے جھگڑے اندر دل دا جُھگّا ہویا چوڑ
ایدھر اگ ہجر دی بھڑکے اودھر لنبو لاون لوک

○

گھر دا نقشا لگیا اے کوئی ہور جہیا
ویڑھے دے وچ نچیا اے کوئی مور جہیا

اوہدیاں پُٹھیاں سدھیاں چالاں دسدیاں نیں
من وچ اوہدے ونسیا اے کوئی چور جہیا

دنیا کملی ہوئی جس دے ویکھن نُوں
سانوں تے اوہ لگیا اے کوئی بور جہیا

چپّا چپّا دھرتی گاہ کے ویکھ لئی
سوہنے رب دی نہیں لبھیا کوئی لہور جہیا

جس دے پِچھّے جرم گوایا راجےؔ نے
اوہنوں تے اوہ لگیا اے کوئی ہور جہیا

○

دُکھ اوتّے جرنے پیندے
کم ان ہونے کرنے پیندے

سجناں دی خشنودی خاطر
جتے ہوئے ہرنے پیندے

رُسے یار مناون دے لئی
سو سو کھیکھن کرنے پیندے

مسی، سُرمہ، سِک تے سکڑا
کیہ کیہ کارے کرنے پیندے

اِک ٹبر نُوں پالن دے لئی
ست سمندر ترنے پیندے

پگ سنبھال کے رکھن واتے
اوکھے پینڈے کرنے پیندے

دنیا کھیڈ تماشا راجاؔ
ڈاڈھے پانی بھرنے پیندے

○

سوچاں رکھ توں اپنے کول
موہوں منڈے بول نہ بول

دنیا ڈاڈھی اے راہکار
ماریا جائیں نہ انھول

ڈھول وجا کے آکھن دانے
بتّوں ودھ کے بول نہ بول

جنے مرضی پردے پا لے
اِک دن کھل جانے نیں پول

نیت صاف جے ہووے تیری
مِٹی وچوں موتی رول

تھاں تھاں پیار دا چھٹا لا دے
ایہو دولت ای انمول

بیتیاں سبھّے بُھل جا راجا
نوِیاں نوِیاں راہواں ٹول

○

اپنے آل دوالے ویکھ
زہری نیں سبھ کالے ویکھ

صدق توں سستی ورگا رکھ
پیَراں دے نہ چھالے ویکھ

ایہو تینوں ڈنگن گے
جہڑے سپ توں پالے ویکھ

نِت اڑدنیاں پاوندے نیں
محبوباں دے چالے ویکھ

آکڑ آکڑ چلدے نیں
رائی خاں دے سالے ویکھ

سُکھ دی برکھا ہووے گی
بدل کالے کالے ویکھ

راجا نھیرا مُکے گا
دِسن نیئے اُجالے ویکھ

○

سجناں دے دُکھ ویکھ ویکھ کے اپنے دُکھ وی بُھلدا جاواں
بے قدراں دی وستی دے وچ اندرو اندری گُھلدا جاواں

موڈھے سر مِٹیو مِٹی ہویا واں پر پھیر وی سفروں اُکاں نہ
وادھو ککھاں کانیاں وانگوں سڑکاں اُتے رُلدا جاواں

منزل اُتے کد اپڑاں گا کد ایہہ پینڈے دس مکن گے
نویں سویر نُوں ویکھن خاطر اُٹھدا بہندا جُلدا جاواں

اوہدے حُسن جمال دے اگے ہمت کون دی ہوندی نہیں سی
مِٹھیاں مِٹھیاں اوہدیاں سُن کے ہولی ہولی کُھلدا جاواں

میں ماڑا میں اصلوں ہینا کجھ وی میرے پلّے ناہیں
باہُو پیر دے ناں دے صدقے سونے دے مُل تُلدا جاواں

میں صادق آں، میں آں راجاؔ، پریت نگر وچ میرا ڈیرا
رُکھاں وانگوں نیواں ہو ہو دل دے ورقے تھُلدا جاواں

○

وسدے گھر وچ اون پروہنے چنگا اے
آ کے رونق لون پروہنے چنگا اے

دیس میرے وچ امن سلوک دی واء چلے
اپنی نیندر سون پروہنے چنگا اے

باگاں دے وچ رُت بہار دی آئی اے
گیت خُشی دے گون پروہنے چنگا اے

اخباراں تے دنیا دی مت ماری اے
چنگی خبر لیون پروہنے چنگا اے

آون والیاں اِک دن آ وی جانا اے
سجاں نِت سجون پروہنے چنگا اے

کھولھیا اپنے گھر دا بُوہا راجے نے
ڈُلے مرزے اون پروہنے چنگا اے

○

ویلے دے فرعونو سچی کہن دیو
ساہ کوئی سُکھ دا سانوں وی تے لین دیو

محلاں اُتے محل بنائی جاندے او
جُھگیاں دے وچ سانوں وی تے رہن دیو

شاملات تے ڈیرے سارے سانبھ لئے
پنڈ وچ کدھرے سانوں وی تے بہن دیو

ہجر وچھوڑا مِٹھا مِٹھا لگدا اے
کدی ایہ دُکھ سانوں وی تے سہن دیو

بولھ تے سارا تُسیں ای ڈھوئی جاندے او
وچ بھڑولے ساڈے وی کُجھ پین دیو

اوہ تے اج کل گُنگا بولا ہویا اے
وچ محفل دے راجے نوں وی بہن دیو

○

دنیا اُتوں فن دے سُوے سُک گئے نیں
کھڑا آ کے رنگ بھرے تصویراں وچ

چٹے ورقے کالے ہوندے جاندے نیں
خورے کیوں نہیں اثر رہیا تحریراں وچ

منبراں اُتوں روز ای رولا پیندا اے
کوئی سواد رہیا نہیں ہُن تقریراں وچ

ہوندے جاندے دُور نیں بندے بندیاں توں
مہر وفا دا گھاٹا اے تدبیراں وچ

چھڈ دتے نیں سفنے تکنے راجے نے
کوئی وی گل نہیں لبھدی ہُن تعبیراں وچ

○

موُنہہ دے جندرے کھولھو سجنو
ہُن تے موہوں بولو سجنو

اپنی چُپ وی چنگی نہیں جے
بولو کجُھ تے بولو سجنو

بولیاں ای مسئلے حل ہوندے
چھیتی دندیاں کھولو سجنو

سوہنیاں سوہنیاں گلاّں کر کے
مانک موتی رولو سجنو

ہر تھاں ونڈو پیار محبت
بولو سوہنا بولو سجنو

راجےؔ دی گل بنھ لو پلّے
دُوجیاں دے لئی بولو سجنو

○

اوہ آیا تے ہسیاں کلیاں
اوہدیاں گلّاں مصری ڈلیاں

ٹور اوہدی توں اِنج پیا جاپے
ہرنیاں جیوں بیلے نوُں چلیاں

پِنڈ وچ اوہدے آون دے نال
نُور و نُور ہویا وچ گلِیاں

غُصّے دے وچ اوَہدیاں اکھّاں
راتیں وانگ مشالاں بلیاں

وِچھڑیاں کُونجاں اِک دن ویکھیں
ڈاراں وچ رَلیاں کہ رَلیاں

وطن توں جنداں وارن جہڑے
حُوراں دین سلامی کھلیاں

خبراں پڑھدیاں ڈِگا راجاؔ
سارے رَل مل جھتو تلیاں

O

تھاں تھاں توں پلّا پاٹیا چولا اے لیرو لیر وی
سُدھ بُدھ رہی نہ جان نُوں اکھاں نیں نیرو نیر وی

ہیراں وچ آون بیلیاں لے کے چھنے چُوریاں
رانجھیاں نُوں بھاوندے جنگلاں دے جھنڈ کریر وی

باجھ بھراواں ماریا ہونی بنے مرزے جٹ نُوں
بکّی وی ویہندی رہ گئی، ٹنگے ای رہ گئے تیر وی

اُچیاں دے ول تکنا مہنگا ای پیندا اے سدا
تگڑیاں اتے ماڑیاں ہوندا کاہدا سیر وی

نیزے اُتے ٹنگیا سر نُوں جدوں سی ظالماں
کربل سی جُھبّاں ماریاں روندی رہی ہمشیر وی

دھیاں تے بھیناں ہوندیاں دھن پرایا راجیاّ
بابل نے اتھرو پی لئے رہ گئے روندے وِیر وی

O

پیار دوارے
درداں مارے

روندے جاندے
کرن نظارے

وچ اُڈیکاں
ندی کنارے

گزریاں راتاں
دن وی سارے

ہُن تے آ جا
ساجن پیارے

راجاؔ تینوں
واجاں مارے

○

رکھنے پھُل کتاباں دے وچ
پاوَنْی جِند عذاباں دے وچ

آنا لُون نہیںْ پورا ہونا
نہ پو ایڈ حساباں دے وچ

باگاں اُتے چھائی اُداسی
مہک نہ رہی گُلاباں دے وچ

بھُل بھُلا بیٹھے نیں اوہ وی
ملدے سن جو خاباں دے وچ

کوئی وی کم دی گل نہیں ہوندی
آئے ہوئے جواباں دے وچ

لے کے بہہ گئی بے یقینی
رس نہ رہیا ثواباں دے وچ

راجاؔ دنیا کملی ہو گئی
پے گئی نویں عذاباں دے وچ

گیت

○

سوچاں وچ ڈُبیاں نیں سوچاں میرے ہانیا
چھم چھم روندیاں نیں اکھیاں نمانیاں
ٹُر گیوں دُور چنّا پچھّی نہ تُوں وات وے
جاگو میٹی رہنی آں میں ساری ساری رات وے
گھر گھر پیندیاں نیں تیریاں کہانیاں
چھم چھم روندیاں نیں اکھیاں نمانیاں
دس دے تُوں ساڈا کوئی سجنا قصور وے
کہڑی گلوں رہنا ایں تُوں ساتھوں دُور دُور وے
تیرے وے پیار والا واسطا میں پانی آں
چھم چھم روندیاں نیں اکھیاں نمانیاں
تیرے میں وچھوڑے وچ ہوئی دلگیر وے
لباں اُتے جند آئی وقت اخیر وے
چھیتی چھیتی بوہڑ کدھروں ڈھول میرے جانیا
چھم چھم روندیاں نیں اکھیاں نمانیاں

○

گلاّں رَج کے نہ کیتیاں سویر ہو گئی
پوہ پھُٹی تے دنیا انھیر ہو گئی
کر اپنے توں وعدیاں نوں یاد سجنا
سُن نیڑے ہو کے میری فریاد سجنا
وِچ تیریاں اُڈیکاں کِنّی دیر ہو گئی
گلاں رج کے نہ کیتیاں سویر ہو گئی

ایہ وچھوڑا ساتھوں جھلیا نہ جاوے سوہنیا
سانوں چین اِک پل وِی نہ آوے سوہنیا
آ کے ویکھ لےَ توں مِٹّی دا میں ڈھیر ہو گئی
گلاّں رج کے نہ کیتیاں سویر ہو گئی

سانوں ڈالراں نے سجنا مُکا دِتا اے
تینوں اپنا ایہ دیس بُھلا دِتا اے
ویکھ دنیا ایہ ساری ہیر پھیر ہو گئی
گلاں رج کے نہ کیتیاں سویر ہو گئی
پوہ پھٹی تے دنیا انھیر ہو گئی

○

ہربھجن بینس (کینیڈا) توں متاثر ہو کے

کئی سال گزرے ایہ دن رات بیتے
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں

خزاواں نے تھاں تھاں تے تنبو نیں تانے
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں

جو ٹبے توں اُچے تے ڈیرا جمایا
تے گھر بار سارا منوں کیوں بھلایا
جدائی نے مینوں اے کملا بنایا
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں

گراواں تے شہراں چ چھائی اُداسی
ایہ دھرتی پیاری اے ڈاڈھی پیاسی
کہڑا ساتھوں بدلاں نے بدلا لیا اے
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں

اوہ دریا تے نہراں چ رہی نہ روانی
کیہ پھُلاں تے کلیاں تے ورتی ویرانی
تے خُشبوواں مہکاں دی مُکی کہانی
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں

وچھوڑے نے میرا بُرا حال کیتا
میں صبراں دا راجے پیالا اے پیتا
تے زخماں نُوں اپنے میں آپے ای سیتا
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں
کئی سال گزرے ایہہ دن رات بیتے
بہاراں نہ آئیاں تیرے جان مگروں

○

(چینی پروہنیاں دے آون اُتے)

آئے چین توں پروہنے
ایہ نیں کھنڈ دے کھڈونے
ساڈی ایہناں نال یاری
جانے دنیا ایہ ساری
جاواں ایہناں اُتوں واری
سانوں لگدے نیں سوہنے
آئے چین توں پروہنے

ایہ ساڈیاں نیں باہواں
کراں ایہناں اُتے چھاواں
جند گھول میں گھماواں
ایہ نیں ڈاڈھے من موہنے
آئے چین توں پروہنے

ڈاڈھی چینیاں دی آن
روٹی رج گھروں کھان
ساڈا مان تے تران
کردے کم ان ہونے

آئے چین توں پروہنے

میڈم زینگ 1 نوں سلام
ڈیلی گیٹاں نوں سلام
سارے چین نوں سلام
ایہ نیں ڈاڈھے من موہنے
آئے چین توں پروہنے

سکھو ایہناں دی زبان
نبی پاک ﷺ دا فرمان
ودھے جان تے پچھان
ملدے سوہنیاں نوں سوہنے
آئے چین توں پروہنے
ایہ نیں کھنڈ دے کھڈونے

1 چینی وفد دی سربراہ

ہالی دا گیت

بلّے بلّے وئی ہالی آیا وچ پیلیاں
کوئی چندری نظر نہ لاوے
ہالی آیا وچ پیلیاں
بلّے بلّے وئی دیس وچوں کال ٹُکیا
جدوں آ گئے گورے ساوے
دیس وچوں کال ٹُکیا
بلّے بلّے وئی ہالی اُتوں جاواں صدقے
چھولے سانبھ کے کنک نوُں گاہوے
ہالی اُتوں جاواں صدقے
بلّے بلّے وئی پیلیاں چ سونا اُگدا
ہالی کھاد خوراکاں پاوے
پیلیاں چ سونا اُگدا
بلّے بلّے وئی ہر پاسے ہوئیاں خُشیاں
جوگ پئی گھنگھرو چھنکاوے
ہر پاسے ہوئیاں خوشیاں
بلّے بلّے وئی دانیاں دے بولھ لگ گئے
جٹی لونگ دے پاوے لشکارے
دانیاں دے بولھ لگ گئے

بھارت وچوں جنگی قیدی واپس آون اُتے

آیا سوہنا سجن
راہواں تھیاں روشن
مُکّے دُکھ تے الم
واراں تن، من، دھن
آیا سوہنا سجن
سنگیاں کرن بکھیڑے
سانول وڑیا اے ویہڑے
کردا گلڑے تے جھیڑے
ساڈا کھلدا اے من
آیا سوہنا سجن
گزریاں ہجر دیاں راتیں
گھر آئیاں نیں براتیں
محلیں ہلیاں نیں باتیں
ویڑھا نُور فگن
آیا سوہنا سجن
ساکوں عید دیہاڑا
ملیا سانول پیارا

چڑھیا چن نیارا
گلیاں تھیاں روشن
آیا سوہنا سجن
مُکّے ہجر دیہاڑے
سانول موڑے مہاڑے
سارے مُکّے نیں پاڑے
خوشی تھیا اے من
آیا سوہنا سجن
راہواں تھیاں روشن

ماہیا

کوئی کوٹھا چویا اے
اللہ سائیں فضل کیتا' میل سجناں ناں ہویا اے
بھیڑاں ناں واڑا ای
سجناں ناں میل ہویا' اج عید دیہاڑا ای
تھالی وچ بھنڈیاں نیں
سجناں دے آون دیاں' خشبوواں کھنڈیاں نیں
رَب کرم کمایا اے
تقدیراں جاگ پئیاں 'اِک قیدی آیا اے
ہتھ جوڑا پکیاں ناں
قیدوں دل آیا' ساڈی چانن اکھیاں ناں
پانی گھڑے وچوں پاونی آں
رنگلے پلنگ اُتے' ماتھہ چن نوں بٹھاونی آں
دو پتر تریکاں نیں
آیاں سجناں نوں اسیں' رَج رَج ویکھاں نیں
کوئی پیار نی پھاہی اے
مولا کرم کیتا' رُت ملنے نی آئی اے

پپلی دا بُوٹا

پپلی دا بُوٹا ماہی وے
اوہنوں لگیاں گولھاں ڈھولا
چھڈ گیوں ستھڑی ماہی وے
پئی گھر گھر ٹولاں ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
اوہدی چھاں گھنیری ڈھولا
چھڈ کے نہ جاویں ماہی وے
میں ازلوں تیری ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
اوہدی عجب کہانی ڈھولا
چھلّا ہتھ دا ماہی وے
سانوں دیو نشانی ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
اساں آپ لوایا ڈھولا
تینوں تکیا ماہی وے
رنگ ہویا سوایا ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
ہیٹھ ونگاں دا کھارا ڈھولا

دل دِیاں وساں ماہی وے
تُوں بھریں ہنگارا ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
تک سکھیاں آیاں ڈھولا
رَل کے کھائیے ماہی وے
میں آپ پکائیاں ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
نہ کر تُوں جھیڑے ڈھولا
پِنڈ دِیاں کُڑیاں ماہی وے
سانوں کرن بکھیڑے ڈھولا
پپلی دا بُوٹا ماہی وے
اساں تھلے بہنا ڈھولا
دیس دی مِٹّی ماہی وے
ساڈا سچا گہنا ڈھولا

بولیاں

بارھیں برسیں کھٹّن گیا تے کھٹ کے لیایا مَینا
مربیاں نُوں چل بیلیا' رنبا داتری اے تیرا گہنا
مربیاں نُوں چل بیلیا
بارھیں برسیں کھٹّن گیا تے کھٹ کے لیایا کمیاں
میرے دیس دِیاں مِٹھے چول تے کنکاں لمیاں
میرے دیس دِیاں
بارھیں برسیں کھٹّن گیا تے کھٹ کے لیایا گھاہ
دھرتی وطناں دی تُوں دَب دَب کے واہ
دھرتی وطناں دی
بارھیں برسیں کھٹّن گیا تے کھٹ کے لیایا تھالی
فصلاں کئی دیوے ساڈی دھرتی نصیباں والی
فصلاں کئی دیوے
بارھیں برسیں کھٹّن گیا تے کھٹ کے لیایا کولے
جٹ دے ٹوہر ویکھو مُنجی وڈھ کے بیچ لئے چھولے
جٹ دی ٹوہر ویکھو
بارھیں برسیں کھٹّن گیا تے کھٹ کے لیایا سوئے
کنکاں دیس دِیاں اسیں کھا کھا تگڑے ہوئے
کنکاں دیس دِیاں

ڈھولا

(لبنان اُتے اسرائیلی حملے توں متاثر ہو کے)

کال بلینڈی اللہ نبی پاک ' وارث اے کُل جہان دا
خبراں ڈوروں پئیاں آوندیاں نیں مندا حال اے اج لبنان دا
کافراں کیتا اے بند پانی نقشا مُڑ چھکیا ہنے کربل میدان دا
نِکّے نِکّے جاتک سانگاں اُتے ٹنگے ہنے واہ واہ کیتا نیں کم شیطان دا
اج وچ بیروتے (1) پہرا اے بُرچھا گردی دا مسئلہ کائی نہیں رہ گیا پچھ پچھان
اگاں لگیاں نیں گلیاں تے کوچیاں وِچ لالو لال ہویا اے رنگ اسمان دا
ساڑ پھوک کے پنڈاں تے شہراں نوں حُلیا دتا نیں بدل فلسطان 2 دا
ایہناں بیگناں تے ریگناں رَل کے چُلیاں لہُو پیتا اے مسلمان دا
اج کندھاں پچھے متا پیا پکیندا اے دنیا اُتوں اسلام مٹان دا
یہودی چیلنج تے چیلنج پیا کریندا اے موتہ پئی تکنی اے ساری خدائی عربستان دا
ایہو ویلا جہاد اے مسلمانو ہتھیں پھڑو تلوار کھاہڑا چھڈ کے ملن ملان دا
اج مڑ سداں تے سداں پئیاں پوندیاں نیں باندھاں پئیاں بدھیندیاں نیں
لدھی 3 پئی کوکیندی اے اکھاں پئیاں ویندیاں نیں راہ مڑ کے ڈُتے 4 رنگلے شیر جوان دا

(1) بیروت (2) فلسطین (3) ڈسلے بھٹی دی ماں دا ناں (4) دُلا بھٹی

مزاحیا انگ

جدوں پیا سی وِچ پلیٹ دے سارے جگ نُوں سی اوہ بھاوندا
اوہ کباب سی کسے ہور دا پیا کھاوندا کوئی ہور سی
پورا قبضا سی اوس تے پُلس دا ڈردا دَم نہیں سی کوئی ماردا
ہے سی مال اوہ کسے ہور دا پیا لٹاوندا کوئی ہور سی
سارا پِنڈ سی ڈانگو ڈانگ ہویا' ماں پُتر نُوں نہیں سی سنبھالدی
اوہ مکان سی کسے ہور دا پیا سانبھدا کوئی ہور سی
ہس لیلیٰ نے مجنوں نُوں آکھیا چم دے میں جُتّی سواوِنْ اے
اوہ چم سی کسے ہور دا پیا لہاوندا کوئی ہور سی
آوا جائی دی ریل سی چلدی موڈھے نال سی موڈھا وجدا
ساکوں ہائی اُڈیک کسے ہور دی پیا آوندا کوئی ہور سی
آپا دھاپی دے ایس جہان اندر ہر تھاں انھیر سی مچیا
ویزا لگیا سی کسے ہور دا پیا جاوندا کوئی ہور سی

چانن چراغ

حضرت شاہ مادھو لعل حسین دے حضور

مِتراں دی مجمانی اوکھی
اوکھا مِتراں اون
مِتر جد دے وِچھڑے ساتھوں
اساں چھڈیا سیجیں سون
مِتراں جد وی پھیرا پایا
نس نس گاوے گون
اندر ول جد جھاتی پائی
نکل پیا کوئی ہور
تخت لہور نہ سُنْدا بانگاں
تھاں تھاں شور ای شور
شاہ حسین ساکوں سبق پڑھایا
مِتراں اگے نیون
مِتر جے کر سر وی منگن
نہ ویکھیے سجے کھبے
"شاہ حسین شہادت پائین
جو مرن مِتراں دے اگے"

بابانانک

بابا نانک سبھ دا میت
پیار دے تھاں تھاں گاوے گیت
اللہ والیاں دی ایہہ رِیت
بابا نانک سبھ دا میت

اُلفت والا چولا پا کے
اپنے پرائے گل نال لا کے
ونڈی مِٹھی پریت
بابا نانک سبھ دا میت

پھڑ کے ونجھلی اُلفت والی
مہر وفا تے شفقت والی
گاوے مِٹھے گیت
بابا نانک سبھ دا میت

سچے سودے بابا کردا
سبھ دے دُکھڑے بابا جردا
پاک پوتر اوہدی نیت
بابا نانک سبھ دا میت
بابا نانک سبھ دا میت

میرا اسلام وارث شاہ

تیرے سوہنے کلام توں جاں صدقے تیری ہیر نُوں میرا سلام وارث
ہتھ رکھ کے ویلے دی نبض اُتے کیتے اُچے تے سُچّے کلام وارث
گھوڑا پھریا قلم دا ہر پاسے دھوڑاں چار چوپھیر دھمایاں توں
کیہ مجال کوئی ودھ کے آئے اگے تیرے گھوڑے دی پھڑے لگام وارث
قلماں ٹُٹ گئیاں، کاغذ ہوئے کالے تیری ہیر دا نہیں جواب کدھرے
تیرا جوڑ نہیں کوئی جہان اندر تیرا وجھکرا جگ وچ عام وارث
اج وچ جنڈیالے دے رونقاں نیں اج خاناں دے خان مہمان ہوئے
گھگڑ بھجدے تے قیمے اُڈدے نیں ہون پئے تیار طعام وارث
جگے قمقمے وِچ جنڈیالڑے دے اُتوں جھڑیاں سون نے لائیاں نیں
تیری قبر تے ورھے مینہ رحمتاں دا حشر تیک زندا تیرا نام وارث
ہوویں سخن دا وارث توں وچ دنیا تیری مَنتا کُل جہان اُتے
راجے ورگیاں ساریاں شاعراں نے پیتا تیری صراحی چوں جام وارث

میاں محمد بخش دی چونکی

تیری جُوہ اُتے قبضا ڈیریاں دا
ذرا ایس پاسے پھیرا پا میاں
ہنومان دی ایس اولاد تائیں
حق سچ دی گل سمجھا میاں
جویں گھگی بچائی سی دشمناں توں
ایویں آپ کشمیر بچا میاں
دمڑی والی سرکار دا واسطا ای
چھیتی آ میاں، چھیتی آ میاں

حضرت خواجا فرید دے حضور

تیڈی جیوے روہی رانگلی
تیڈے جیون تھل میدان
تیڈے جیون گابے کٹیاں
تیڈے پُھل سدا مسکان
تُوں رتاں دا ہیں بادشاہ
ہیں بیلیاں دا تُوں مان
تیڈے ساوے جنڈ کریر ہن
تیرے اگے زمین اسمان
تُوں اُدم دِتا قوم نُوں
اتے اوہناں دی پہچان
پُٹ انگریزی تھانیاں
سِٹے اپنی جھوک وسان
تیڈے شعر ہن کُوزے مصرِیاں
تُوں شاعراں دا پردھان
شالا وسن جھوکاں تیریاں
میرا جیوے پاکستان

سید فضل شاہ نواں کوٹی لئی

حشر تیک پنجابی دے فلک اُتے
رہوے چمکدا وانگ مہتاب بیلی
تیرا ناں اُچا تیری شان اُچی
ڈاڈھی اُچی اے تیری کتاب بیلی
غوطے لا کے ادب سمندراں وچ
لبھے لال تُوں رنگ رنگیلڑے سن
وتر لا کے ایس زمین اندر
تُوں سن خوب کھِڑائے گُلاب بیلی
اَنکھی لوک تیرے انکھی قلم تیری
تُوں سیں انکھیاں دا سردار بیلی
گھُمّن گھیر وچ پھسی اج قوم تیری
اوہدا ویکھ اج حال خراب بیلی
کرے ہتھ اُٹھا صدا راجا
ربا کریں دعا منظور میری
میری قوم اُتے فضل شاہ ہووے
فضل شاہ دا بے حساب بیلی

پیر فضل گجراتی دے وین

گلیاں سُنج مُسنجیاں
رونق نظر نہ آوے
لُس لُس کردے محل وی
پئے دِسن اج بڑاوے
ویکھے چُک چُک اڈیاں
وگدا پیر چنھاں
لُٹ لئی رونق کنڈیاں
لالہ [1] نظر نہ آوے
اج امانت قوم دی
قبراں کھوہ لئی
لگی ڈھاہ چنھاں نُوں
کہڑا آن بچاوے
ماں بولی دے کُھنڑوں
ڈگا فضل نگینا
گل وچ زلفاں لمکیاں
کہڑا سینے لاوے
تھکیا ٹُٹیا جاپدا
ہولی کرو "ٹکوراں" [2]

آپے لنّبولا کے
آپے پیا بُجھاوے
مَن مندر دِیاں ٹلیاں
کیتا بند کھڑاک
رمزاں مارن ٹکراں
حرفاں نُوں چُپ کھاوے
ہسدے وسدے شہر وچ
ایہ کیہ قہر پیا.
بُلھّاں نُوں چُپ کھا گئی
جُسّا ہجر تپاوے
.شاہ دولے دا لاڈلا
سُتّا لمیاں تان
کدھروں نعرا حیدری
سننے وچ نہ آوے
"ڈونگھے پینڈیں" [3] پَے گیا
راجا سی ان بھول
باجھوں فضل اللہ دے
بیڑا بنّے لاوے

(1) پیر ہوراں نُوں لوک "لالہ" آکھدے سن

(2) پیر ہوراں دی کتاب دا ناں (3) پیر ہوراں دی کتاب

483

پنجابی مرکز لاہور